

Overleving van schoongemaakte olievogels in Noord-Amerika

Klaas van Dijk

Na een olieramp zijn er naast grote aantallen dode vogels ook altijd levende olieslachtoffers. In veel landen komen deze in opvangcentra terecht waar ze worden gerevalideerd en weer worden vrijgelaten. De vraag blijft wat er van deze vogels terecht komt: redden ze het wel in de natuur? Hierover is enige tijd geleden een gedegen artikel in het Engelse wetenschappelijk tijdschrift *Ibis* verschenen (Sharp 1996). De belangrijkste conclusie van dit Amerikaanse onderzoek: praktisch alle gerevalideerde olieslachtoffers gaan binnen de kortste keren na vrijlating dood.

Het artikel is een grondige analyse van de overlevingskansen in de vrije natuur van gerevalideerde olieslachtoffers langs de Noord Amerikaanse westkust. De analyse werd uitgevoerd door een vergelijking te maken van ringterugmeldingen van gerevalideerde olieslachtoffers met ringterugmeldingen van gezonde vogels. De soorten waar de analyse zich op richtte waren Zeekoet *Uria aalge*, Grote Zeeëend *Melanitta fusca* en twee nauwverwante futensoorten, de Zwanehalstuut *Aechmophorus occidentalis* en de Clark's Fuut *Aechmophorus clarkii*. Vooral van de Zeekoet, een soort die ook in Nederland vaak het slachtoffer wordt van olievervuiling, waren veel gegevens beschikbaar.

Weinig hoop

In tabel 1 worden enkele van de belangrijkste resultaten van de analyse samengevat. De gegevens in deze tabel laten duidelijk zien dat in Noord-Amerika gerevalideerde exemplaren van alle drie soorten zeevogels weinig overlevingskansen hebben. Verreweg de meeste gerevalideerde olievogels worden al na enkele dagen dood teruggevonden: voor alle gerevalideerde zeevogels samen wordt al na zes dagen de helft (de mediaan) van het uiteindelijke aantal terugmeldingen bereikt. Ter vergelijking: de mediaan voor gezonde vogels ligt tussen de 200 en 600 dagen. Voor wat betreft de gerevalideerde Zeekoeten: 155 van de 160 terugmeldingen waren binnen de twee maanden en waren er slechts twee Zeekoeten die meer dan een jaar overleefden. Met behulp van de terugmeldgegevens kon ook een berekening worden gemaakt van de verwachte levensduur van de gerevalideerde Zeekoeten. Hieruit komt naar voren dat ze na vrijlating een gemiddelde levensverwachting hebben van slechts tien dagen! Er is dus een erg kleine kans dat zo'n vogel na een jaar nog in leven is. Ter vergelijking: van gezonde volwassen Zeekoeten is na een jaar nog 90-95% in leven. Ten slotte was er ook geen verschil in overleving tussen recent schoongemaakte zeevogels en exemplaren die vóór 1990 waren gerevalideerd. De verbeterde inzichten met betrekking tot het schoonmaken en revalideren van olieslachtoffers hebben dus vooralsnog in Noord-Amerika niet geleid tot een aantoonbaar betere overlevingskans in de vrije natuur.

Verwaarloosbare bijdrage

Brian Sharp gaat uitvoerig in op de mogelijke factoren die deze grote verschillen in overleving tussen gezonde vogels en gerevalideerde olieslachtoffers zouden kunnen verklaren, maar weet ze allemaal overtuigend te weerleggen. Een klein aantal terugmeldingen bewijst dat gerevalideerde olieslachtoffers in hun natuurlijke leefgebied langdurig kunnen overleven. Toch zijn dit uitzonderingsgevallen en dergelijke vogels leveren een verwaarloosbare bijdrage aan het in stand houden van de wilde populatie. Sharp concludeert dan ook dat claims onhoudbaar zijn die aangeven dat schoongemaakte en gerevalideerde zeevogels weer volkomen fit zouden zijn. Dit idee wordt bevestigd door inwendig onderzoek aan olieslachtoffers. Blootstelling aan olie op zee heeft in bijna alle gevallen onomkeer-

Inspanningen ten behoeve van stookolieslachtoffers, zoals voor deze Zeekoet, moeten vooral worden gericht op het voorkomen van schade.

Foto: Jan P. Strijbos.

	gemiddelde	mediaan	spreiding	aantal
Zwanehalsfuut/ Clark's Fuut				
- gezond	763 dagen	624 dagen	1-9658 dagen	(37)
- gerevalideerd	111 dagen	11 dagen	1-763 dagen	(10)
Grote Zeeëend				
- gezond	1019 dagen	466 dagen	8-4939 dagen	(22)
- gerevalideerd	8 dagen	7 dagen	1-16 dagen	(10)
Zeekoet				
- gezond	485 dagen	216 dagen	1-9259 dagen	(641)
- gerevalideerd	21 dagen	5 dagen	0-919 dagen	(160)

Table 1. Gemiddelde en mediane overleving van gezonde zeevogels en gerevalideerde olieslachtoffers in Noord-Amerika, gebaseerd op ringgegevens.
Bron: Sharp (1996).

baar negatieve gevolgen voor het inwendige van een vogel. Onder andere de lever, nieren en het maagdarmkanaal worden aangetast en dit kan door revalidatie nooit meer ongedaan worden gemaakt.

Verder verwijst Brian Sharp naar veel andere studies waar ook steeds naar voren komt dat gerevalideerde olieslachtoffers (vogels, maar ook zeezoogdieren als de Otter) een erg lage overlevingskans hebben. Hij noemt onder andere ook een Nederlandse studie (Swennen 1977) waarin olieslachtoffers (Zeekoeten en Alken *Alca torda*) na revalidatie niet werden losgelaten, maar enige jaren onder optimale omstandigheden in gevangenschap werden gehouden. Gezonde zeevogels (hoofdzakelijk Zeekoeten) konden prima jarenlang in gevangenschap worden gehouden; er was een jaarlijkse sterfte van slechts 7%, een getal vergelijkbaar met sterftecijfers onder natuurlijke omstandigheden. Bij gerevalideerde olieslachtoffers was de jaarlijkse sterfte 35%, dus vijf maal zo hoog als bij gezonde zeevogels. In Amerika wordt veel geld uitgegeven voor de revalidatie van olieslachtoffers. Zo werd na de ramp met de Exxon Valdez ongeveer 41 miljoen dollar uitgegeven aan hulp, opvang en revalidatie, waarbij uiteindelijk 800 vogels werden vrijgelaten. De conclusie van Brian Sharp is dat, gezien de dramatisch lage overlevingscijfers van gerevalideerde olieslachtoffers, het geld dat met deze opvang is gemoeid zelfs niet als een geringe compensatie voor de geleden schade kan worden opgevat. Inspanningen om gevolgen van olievervuiling te beperken, moeten naar zijn mening dan ook vooral worden gericht op het voorkomen van schade.

Een dilemma

Mensen die zich bezighouden met het schoonmaken en revalideren van olieslachtoffers doen dat vanuit een enorme betrokkenheid. Vanuit het

oogpunt van dierenwelzijn is het eenvoudigweg een morele plicht om gewonde individuen te helpen en te verzorgen, hoe klein de kans ook is dat het individu het uiteindelijk weer in de vrije natuur zal redden. Verder laten olieslachtoffers heel direct de gevolgen van onze invloed op de natuur zien. Ze zijn een uitstekende manier om het publiek ervan bewust te maken dat maatregelen tegen de chronische olievervuiling van de Noordzee nog steeds dringend noodzakelijk zijn. Vanuit het oogpunt van de populatiebiologie laat de analyse van Brian Sharp zien dat opvang en revalidatie van olieslachtoffers weinig zin hebben. Vanuit dit standpunt bekeken is ook een discussie denkbaar of het niet beter is om in het vervolg nog levend aangespoelde olieslachtoffers op een humane wijze uit hun lijden te verlossen. Momenteel gebeurt iets dergelijks ook al bij sommige andere vogels die naar een opvangcentrum worden gebracht, bijvoorbeeld een roofvogel die later nooit meer kan vliegen omdat een groot deel van een vleugel onherstelbaar is beschadigd. Zo'n vogel kan zich nooit meer zelfstandig in de vrije natuur handhaven en laat men om die reden op een humane wijze inslapen.

Situatie in Nederland

Helaas is over de successen van de Nederlandse opvangcentra voor olieslachtoffers maar weinig bekend. Wel is er de laatste jaren op grote schaal overgegaan tot het ringen van de zeevogels die weer werden uitgezet. Het artikel van Sharp heeft de Nederlandse Zeevogelgroep geïnspireerd om dan maar eens zelf een studie uit te voeren naar de overleving van in Nederland geringde Zeekoeten (Leopold & Camphuyzen 1996). De resultaten van deze studie zullen ongetwijfeld in een komend nummer van het tijdschrift *Sula* verschijnen.

■ Klaas van Dijk, coördinator Fûgelferbân Fryske Feriening foar Fjildbiology, Vermeerstraat 48, 9718 SN Groningen (050) 318 29 24.

LITTERATUUR:

- Leopold, M.F. & C.J. Camphuyzen (1996): De overleving van gerehabiliteerde Zeekoeten *Uria aalge*: een verkennend onderzoek. *Sula* 10: 162-163.
 Sharp, B.E. (1996): Post-release survival of oiled, cleaned seabirds in North America. *Ibis* 138: 222-228.
 Swennen, C. (1977): Laboratory research on sea-birds. NIOZ-rapport, Texel.